

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

soite

Talousasiat haltuun –ryhmä 2024

Keski-Pohjanmaan Kestävä kasvu – RRF –hanke

Soite aikuissosiaalityö

Sosiaaliohjaaja Maria Aintila

Talousasiat haltuun - aluksi

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Tässä toimintamallissa kuvataan talousneuvonnan ja -ohjauksen 4 tapaamiskertaa ryhmissä. Jokaisella kerralla on oma teemansa, jota käydään ryhmän kanssa yhdessä läpi. Teemat ovat 1) pienituloisuus, syitä ja seurauksia 2) budjetointi 3) raha ilmiönä 4) oma rahatarina.

Ryhmätapaamiseen kannattaa varata aikaa 1,5 tuntia. Tapaamiset on hyvä pitää viikon tai kahden välein.

Talousneuvonnan ja -ohjauksen toimintamallin avulla pyritään antamaan tukea matalalla kynnyksellä arjen talouden hallintaan käytännönläheisesti ja helposti lähestyttävällä työotteella. Kun oma talous on tasapainossa, edistää se yksilön taloudellista hyvinvointia ja toimintakykyä.

Talousasiat haltuun – aluksi

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

soite
Hyvin voimme

Talousneuvonnan ja -ohjauksen tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä siihen, että rahan käyttöön vaikuttaa monet asiat, eikä se ole aina helppoa. Tavoitteena on lisäksi herättää toivoa sekä hälventää talousasioihin liittyviä ikäviä tunteita, kuten syyllisyyttä ja häpeää.

Ryhmämuotoisessa talousneuvonnassa ja -ohjauksessa myös tavoitteena, että osallistuja saa vertaistukea ja ymmärtää, että taloushuolet ja ongelmat koskettavat monia meistä.

Meidän suhteemme rahaan ja sen käyttöön on kasvanut meissä lapsesta asti, ja siihen on vaikuttanut niin läheiset ihmiset kuin toimintaympäristömme, kulttuuri ja yhteiskunta, jossa elämme. Kun ymmärrämme toimintaamme ja sen taustasyitä, on meidän mahdollista muuttaa sitä.

Talousasiat haltuun – osa 1

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Talousasiat hallussa

= tulot riittävät menoihin ja laskujen maksuun.

Taloudenhallinta on raha-asioiden suunnittelua, menojen kirjaamista sekä säästämistä. Siihen liittyy nykyään myös mm. tekemiensä sopimusten (esim. sähkö-, puhelinliittymä yms.) ehtojen ymmärtäminen.

Taloudellinen hyvinvointi

= Turvallisuuden tunne, tunne oman talouden hallinnasta. Arjessa pärjäämistä, mutta myös tulevaan varautumista.

Talousasiat haltuun – osa 1

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

- Raha koskettaa kaikkia ihmisiä ja elämäntilanteita – silti Suomessa raha-asioista puhuminen on **edelleen tabu**.
- Raha vaikuttaa melkein kaikkeen, mitä teemme, joten siksi on tärkeä hahmottaa omaa rahankäyttöä ja siihen vaikuttavia tekijöitä.
- Taloudellinen niukkuus ja taloushaasteet vaikuttaa elämänlaatuun ja hyvinvointiin.
- Pienituloisuus on riski muille sosiaalisille ongelmille, esimerkiksi päihdeongelmille ja väkivallalle. Usein nämä ongelmat kulkevat “käsi kädessä”.
- Taloudellinen huono-osaisuus myös periytyy.

- Pitkään jatkuneena pienituloisuus/köyhyys mm.
 - lamaannuttaa ihmistä ja hänen toimijuuttaan.
 - kaventaa ihmisen vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia sekä sosiaalista elämää.
 - syrjäyttää yhteiskunnasta.
 - altistaa sekä mielenterveyden ongelmille että fyysisille sairauksille.
- Pienituloisuus ja taloushaasteet koskettaa meistä monia.

Huom.! Ihmisten yksilöllisyys – jotkut ovat hyvinkin tyytyväisiä elämäänsä pienituloisena.

Taloushaasteiden/pienituloisuuden syitä:

- Ero, työttömyys, sairastuminen, päihteiden käyttö.
- Syrjäytyminen koulutuksesta, työelämästä ja ihmissuhteista.
- Lisäksi viime vuosina;
koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota, hintojen nousu,
inflaatio, korkojen nousu.
- Rahan käyttö ei ole aina yksinkertaista ja helppoa, vaan siihen vaikuttaa monet tekijät.

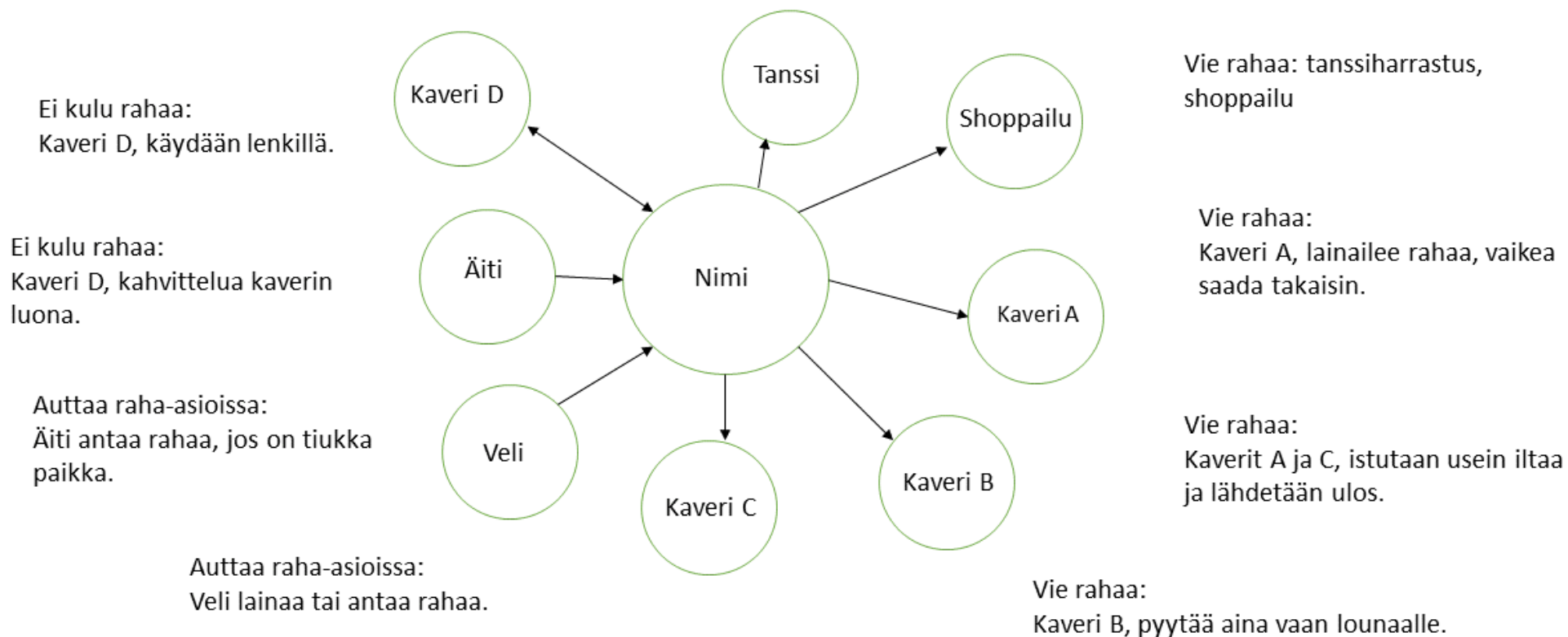

Tehtävä

- Pohditaan omia sosiaalisia suhteita Ecomap –välineen kautta. Piirrä itsellesi “kartta”:
 - Ketkä ihmiset ja mitkä asiat kuuluvat elämääsi viikottain/kuukausittain?
 - Kenen kanssa ei kulu rahaa? Mihin asioihin ei kulu rahaa?
 - Keneltä voi kysyä neuvoa raha-asioissa? Entä keneltä saat niihin apua?
 - Kuka tai mikä vie rahojasi?
 - Keneet et voi luottaa raha-asioissa? Keneen voit?

Ecomap – sovellettuna raha-asioiden kartoittamiseen

Budjetointi eli taloussuunnitelma

= omien tulojen ja menojen seuranta sekä suunnittelua. Helpottaa arkea ja tuo mielenrauhaa.

Mikä on sinulle sopivin budjetointiväline?

- Paperi/vihko ja kynä
- Puhelimen muistio
- Excel-taulukko
- Jokin sovellus, kuten Digihelppari, Monefy tai Wallet, Penno.
- Jokin muu, mikä? Kirjataan seuraavaksi tulot ja menot ylös.

Budjetointi

- Selvitetään kaikki säännölliset/kiinteät tulot ja menot sekä mahdolliset velat.

Kirjataan ne ylös valittuun budjetointivälineeseen.

- Tuloista vähennetään aina ensin tärkeimmät menot:
 - Asuminen (sähkö+vesi), ruoka, lääkkeet, puhelin, liikkuminen, vakuutukset.
 - Säästäminen (Huomioi tilillä olevien varojen vaikutus toimeentulotukeen)
 - Muut menot.

Budjetointi

- Lasketaan ja kirjataan ylös, paljonko asumis- ja muiden pakollisten menojen jälkeen jää rahaa käytettäväksi kuukaudessa ruokaan.
- Lasketaan ja kirjataan ylös myös päiväkohtainen budjetti.
- Mietitään, mikä on itselle sopivin tapa säästää, esim. säästötili pankkiin, käteinen ”säästöpossuun” vai mikä?

Tehtävä

- Pohdi rahankäyttöäsi, mihin sinulla menee paljon rahaa ruokakaupassa?
- Arjen pienet menot –tehtävässä voit tarkastella, mistä ostoksista kertyy yllättävän suuria kuluja, esim. energiajuoma, tupakka, karkki yms.

<https://www.takuusaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/arjenpienetmenot.pdf>

Raha ilmiönä – Miksi rahankäyttö on vaikeaa?

Kulutusyhteiskunta kannustaa kuluttamaan, myös velaksi!

- Markkinointi ja sosiaalinen media ym. luovat vääristyneitä mielikuvia elämästä ja houkuttelee kulumaan.
- Miltä onnellinen elämä näyttää, mitä siihen kuuluu?

Miksi rahankäyttö on vaikeaa? – Asioita, jotka vaikuttavat rahankäyttöön:

- Tunteet, arvot, asenteet, persoona.
- Omat / muiden tarpeet.
- Lapsuudessa opitut mallit ja tavat.
- Muut käytännön tottumukset ja rutiinit.
- Yksin pärjäämisen –kulttuuri, *“ei tartte auttaa, kyllä mä pärjään!”*

Miksi rahankäyttö on vaikeaa? – Asioita, jotka vaikuttavat rahankäyttöön:

- Kuormittava elämäntilanne – väsymys, stressi.
- Sosiaalinen paine, vertailu muihin.
- Usein identiteettimme perustuu ostamiseen ja kuluttamiseen.
- Aiemmin raha konkreettista – nykyisin lähes kaikki on verkossa. Lisäksi kotiovelle saa tilattua melkein mitä vaan.

Miksi rahankäyttö on vaikeaa?

- Pohdi, ostatko tarpeeseen vai esim. pahaan oloon?
- Millä tavalla muuten voisi käsitellä paha oloa tai väsymystä?

Katsotaan Takuusäätiön sivuilta video:

<https://www.takuusaatio.fi/hallitserahojasi/miten-meihin-vaikutetaan/>

Välttämätön, tarpeellinen vai turha –peli löytyy ao. linkistä.
Se herättää keskustelemaan siitä, mitkä asiat ovat meille
tärkeitä ja vähemmän tärkeitä:

[Välttämätön, tarpeellinen vai turha?](#)

Rahatarina – pohditaan ao. kysymyksiä yhdessä. Rahatarina auttaa ymmärtämään omaa rahankäyttöä ja suhtautumista raha-asioihin.

- Miten lapsuuden perheessäsi käytettiin rahaa?
- Minkälaisia rahankäyttötapoja tunnistat lapsuuden perheestä? Oliko läheisissä säästäväisiä vai tuhlailevia ihmisiä?
- Mitkä em. tavoista ovat siirtyneet sinulle?
- Kuka on lapsuuden perheessä eniten vaikuttanut sinun rahankäyttöösi?

Rahatarina – pohditaan ao. kysymyksiä yhdessä.

- Miten lapsuudessasi puhuttiin rahasta? Kuka puhui ja miten?
- Millainen rooli rahalla oli kasvatuksessasi? Saitko esim. viikkorahaa?
Tuliko sen eteen tehdä kotitöitä?
- Milloin käytit ensimmäisen kerran rahaa? Mitä tunteita se herätti?

Rahatarina:

- Millainen oli vanhempiesi rahatilanne kun olit lapsi ja nuori?
- Millaisia rahaan liittyviä haaveita sinulla oli lapsena tai nuorena? Miten ne ovat toteutuneet?
- Millaisia taloudellisia tilanteita sinulla on ollut elämän varrella? Missä kohdissa tilanteesi on muuttunut parempaan? Entä huonompaan?
- Millä tavalla yhteiskunnalliset tapahtumat ovat vaikuttaneet sinuun? Esim. Korona-aika, lama, luotontarjonta, maksutapojen muutokset.

Arjen säästövinkkejä

- Mieti etenkin isompia ostoksia yön yli, jotta et tee turhia ostoksia.
- Kilpailuta puhelinoperaattori, vakuutukset ja muut sopimukset.
- Suunnittele raha-asioita eli tee budjetti.
- Mieti, millaisia maksuttomia tai edullisia harrastusmahdollisuuksia tai tapahtumia omalla alueella järjestetään.

Arjen säästövinkejä

- Suunnittele ruoat etukäteen ja tee ostoslista kauppaan.
- Käy kaupassa säännöllisesti, vain 1-2 kertaa viikossa, osta kerralla useamman päivän ruoat.
- Älä mene nälkäisenä tai väsyneenä kauppaan.
- Käytä käteistä.

Arjen säästövinkejä

- Seuraa tarjouksia ja osta alennustuotteita.
- Tee kerralla suurempia annoksia ruokaa ja laita loput pakkaseen.
- Vertaile kilohintoja ja osta kilohinnaltaan edullisempia tuotteita.
- Hyödynnä kirpputoreja.
- Vältä pikavippejä ja kulutusluottoja. Pyri säästämään rahat etukäteen isompaan ostokseen.

Talousasiat haltuun

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

LÄHTEET:

Berghäll, J., Hiitola, J., Määttä, S., Nederström, H., Packalen, P., Pohjola, P., Railavo, J., Rikama, S., Salminen, M., Varanka, J. & Voipio-Pulkki, L-M. 2022. Covid-19 -kriisin yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa. Keskipitkän aikavälin arvioita. Valtioneuvosto. [COVID-19 -kriisin yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa. Keskipitkän aikavälin arvioita](#)

Eskelinen, N. & Sironen, J. (toim.) 2017. Köyhyys – Syitä ja seurauksia. Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto EAPN-Fin. <https://www.eapn.fi/wp-content/uploads/2013/04/Koyhyys-syita-ja-seurauksia-2017.pdf>

Karjalainen, S., Zechner, M. & Viitasalo, K. (toim.) 2019. Avauksia taloussosiaalityöstä. Jyväskylän yliopisto. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64919/978-951-39-7780-1.pdf>

Raha-asiat puheeksi –verkkokurssi, Takuusäätio. <https://www.takuusaatio.fi/ammattilaisille/raha-asiat-puheeksi-verkkokurssi/>

<https://www.martat.fi/omat-rahautaloudenhallinnan-perustaidot/talouden-suunnittelu/>

Talousasiat haltuun

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

LÄHTEET:

https://www.takuusaatio.fi/wp-content/uploads/2022/03/Tyokaluja_yksilotyohon.pdf

<https://www.takuusaatio.fi/julkaisu/taloudellinen-hyvinvointi-on-mielenterveysasia/>

<https://www.takuusaatio.fi/julkaisu/kasitys-tyohyvinvoinnista-on-syyta-paivittaa-2020-luvulle/>

https://www.takuusaatio.fi/wp-content/uploads/2020/11/Rahaasiat_haltuun_opas_final_saavutettava.pdf

https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/taloushaltuun_1.html

<https://www.asiakastieto.fi/omatieto/fi/luottotiedot>

<https://www.stat.fi/julkaisu/clbksh4ppy1y20bum4uh8ngbg>

<https://itla.fi/lapsiperhekoyhyys-datana/>